

УДК 327(043)

КРАЇНИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ АМЕРИКИ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ: ВИКЛИКИ ХХІ СТ.

Гаврилова Н.,

*к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої
політики МДУ*

Булик М.,

*к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин та
зовнішньої політики МДУ*

До групи країн Центральної Америки входять Беліз, Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа, Панама та Сальвадор. Спільними особливостями держав регіону є вигідне геополітичне розташування, наявність важливих транспортних комунікацій, морських та сухопутних, що поєднують Південну та Північну Америку. Крім того, через територію Центральної Америки проходить Панамський канал – найважливіший стратегічний об'єкт, що з'єднує Тихий та Атлантичний океани. Регіон достатньо багатий на природні ресурси, зокрема, запаси нафти, газу, золота, срібла, олова, цинку тощо. Територія країн Центральної Америки вкрита тропічними лісами з унікальною флорою та фауною. Річки та озера містять значні обсяги прісної води, що створює надзвичайно сприятливі умови для розвитку сільського господарства. Важливою галуззю економіки центральноамериканських країн є туризм, що базується не лише на екзотичній природі, але й багатому історичному минулому, зокрема, наявності сотень архітектурних пам'яток культур майя та ацтеків.

Історичне минуле тісно пов'язує народи країн Центральної Америки. До початку конквісти частина території регіону входила до складу Ацтекської імперії, згодом він був об'єднаний у рамках іспанської колонії Нова Іспанія, втім, маючи певну автономію як Королівська аудієнсія Гватемали та Генерал-капітанство Гватемала. На початку ХІХ ст., як і в інших американських володіннях Іспанії, у регіоні почалася боротьба за незалежність від метрополії, що тривала з 1811 до 1821 рр. Завершившись перемогою, вона не призвела до політичної та соціально-економічної стабілізації. Тривалий

час суспільства колишніх колоній коливалися між ідеями об'єднання в єдину державу чи власними національними проєктами. Так, у 1823 – 1840 рр. існувала федеративна держава Сполучені провінції Центральної Америки, але політичне протистояння між ліберальними та консервативними силами призвело до її розпаду. Навіть після розділення країни регіону вирізнялися схожістю історичних процесів. Майже всі вони були змушені пройти через військові диктатури та громадянські війни. Вищезазначене вигідне геополітичне становище неодноразово ставало причиною іноземних воєнних вторгнень. До того ж через територію регіону проходить один з головних транспортних коридорів – Панамський канал, що робить Центральну Америку стратегічно важливою з точки зору забезпечення міжнародної безпеки та сталого розвитку світової торгівлі.

У XXI ст. Центральна Америка представляє собою строкату мозаїку країн з різними економічними можливостями. Так, Панама та Коста-Ріка мають у регіоні один з найвищих рівнів ВВП на душу населення. З іншого боку, Гондурас, Гватемала, Нікарагуа та Сальвадор належать найбідніших держав Латинської Америки. Разом із тим, центральноамериканські країни об'єднує низка спільних проблем, серед яких – високий рівень корупції, торгівля наркотиками, діяльність міжнародних злочинних угруповань тощо. Надзвичайно гостро для регіону стоїть проблема нелегальної міграції, особливо в умовах правління в США Д. Трампа, який фактично заблокував кордон з Мексикою. Спільним для більшості центральноамериканських держав є низький рівень економічного розвитку, бідність та соціальна диференціація суспільства, високий рівень безробіття, інфляції та державного зовнішнього боргу.

До особливостей регіону слід віднести й політичну та економічну залежність центральноамериканських країн від США, що сформувалася ще у XIX ст. Це, призводило до активного втручання американського уряду у внутрішні справи цих держав. В окремих випадках це приймало форми прямої військової окупації. Так, у 1989 р. за наказом Дж. Буша-старшого американські війська змістили тодішнього президента Панами М. Нор'єгу через звинувачення у зазіханні на життя американських громадян,

порушенні прав та свобод панамських громадян, співробітництві з наркокартелями та переправленні наркотиків до США. Слід зазначити, що американські компанії домінують за інвестиціями в економіку країн регіону та обсягами товарообігу. Прагнучі зміцнити свій вплив, уряд США запропонував нову програму співпраці, що має гармонізувати відносини з центральноамериканськими державами [1]. Вона, зокрема, передбачає укладення двосторонніх угод про зону вільної торгівлі, співпрацю у сфері високих технологій та інвестування тощо. Вплив США позначався й на зовнішній політиці більшості урядів країн Центральної Америки, яку можна було б охарактеризувати як проамериканську.

Нове століття позначилося докорінними змінами у зовнішній політиці держав регіону. Це було пов'язано як із внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Так, у боротьбу за вплив у Центральній Америці вступила КНР, активно діючи методами економічної та культурної дипломатії. Реалізуючи курс на визнання принципу «одного Китаю», офіційний Пекін домогся розірвання дипломатичних відносин з Китайською Республікою з боку Коста-Ріки (2007 р.), Панами (2017 р.), Сальвадору (2018 р.) та Нікарагуа (2021 р.). Активізували свою політику в регіоні й інші держави, як європейські, так і азійські. Мексика, що претендує на роль лідера Центральної Америки, також прагне до включення центральноамериканських країн до укріплення своїх позицій на ринках держав регіону. Крім того, вона відіграє велику роль у розв'язанні проблем міжнародної безпеки.

Політичні процеси у країнах Центральної Америки, зокрема, зростання впливу лівих партій, також зумовили попит на диверсифікацію зовнішньої політики, поступовий відхід від монопольної орієнтації на США. До того ж, розвиток регіональних інтеграційних процесів призводить до поступової переорієнтації на тісніші відносини з сусідами. Так, центральноамериканські держави входять до міжнародної організації «Центральноамериканської системи інтеграції» (ЦАІС, SICA), є членами СЕЛАК та Іберійсько-американської спільноти. Регіональна співпраця відбувається й на основі дво- та багатосторонніх угод про вільну торгівлю. Водночас центральноамериканські країни беруть активну

участь у діяльності ООН, зокрема, проведенні миротворчих операцій під її егідою.

Поряд з тенденціями поглиблення співпраці між державами регіону слід зазначити й наявність проблем у двосторонніх відносинах, пов'язаних із територіальними проблемами, а також відмінністю підходів до розв'язання міжнародних політичних проблем. У першу чергу, це стосується оцінки ролі США у регіоні, а також проблеми політичного врегулювання у Венесуелі.

Таким чином, у XXI ст. країни Центральної Америки поступово виходять з сутінок світової політики, що зумовлено геополітичним становищем регіоном та зростанням боротьби провідних держав світу за вплив у регіоні.

Список використаних джерел

1. The Biden Plan to Build Security and Prosperity in Partnership with the People of Central America. URL: <https://joebiden.com/centralamerica/> (дата звернення: 25.05.2021).

УДК 327(1-021.13)

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РЕСПУБЛІКИ ПАРАГВАЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Гаврилова Н.,

к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ

Константинова Ю.,

к.і.н., доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики МДУ

На початку XXI століття з приходом до влади у більшості країн регіону Латинської Америки та Карибського Басейну (ЛАКБ) політичних сил, які презентували лівий спектр політичних рухів почався, так званий, «лівий дрейф» що закінчився повних крахом, запропонованої ними моделі розвитку. За підсумками електорального циклу 2014-2018 років в умовах глибокої соціально-політичної та економічної